Lietas arhīva Nr. CA-0142-20/10
ECLI:LV:KUAT:2020:1023.C69193918.10.S
Lieta Nr.C69193918

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2020. gada 23.oktobrī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesneses Zaiga Zaiceva, Rita Vīva un Judīte Mauliņa

izskatīja rakstveida procesā apelācijas kārtībā civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ un /pers. E/ par ceļa servitūta atcelšanu un servitūta nostiprinājuma ieraksta dzēšanu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020. gada 13. janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. C/ cēlusi tiesā prasību pret /pers. D/ un ar vēlākiem papildinājumiem pret /pers. E/, lūdzot atcelt ceļa servitūtu, kas nodibināts par labu atbildētājiem piederošajiem nekustamajiem īpašumiem /adrese/ un /adrese/, un apgrūtina prasītājai piederošo īpašumu /adrese/, dzēšot zemesgrāmatā ceļa servitūta nostiprinājuma ierakstu.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] Saskaņā ar /Pilsēta/ pilsētas zemes komisijas 2006.gada 27.februāra lēmumu Nr.29, prasītājas zemes gabals apgrūtināts ar ceļa servitūtu par labu zemes gabalam /adrese/ un /adrese/. Dabā servitūta ceļš nav izbūvēts.

Prasītāja norāda, ka esošais ceļa servitūts nepamatoti apgrūtina viņai piederošo nekustamo īpašumu.

[1.2] Īpašums /adrese/pieder /pers. D/. Atbildētāja/pers. D/ savam īpašumiem var brīvi piekļūt no /Ielas nosaukums/ ielas, jo atbildētājas zeme tieši robežojas ar /Ielas nosaukums/ ielu.

Īpašums /adrese/pieder /pers. E/, kas savam īpašumam var piekļūt no ielas, kurai vēl nav nosaukuma.

[1.3] Ņemot vērā, ka atbildētāja /pers. D/ savam īpašumam var brīvi piekļūt no /Ielas nosaukums/ ielas, jo atbildētājas zeme tieši robežojas ar /Ielas nosaukums/ ielu, turklāt atbildētāju īpašumiem iespējams piekļūt iebraucot pa citu ceļu, turpmākai ceļa servitūta saglabāšanai nav tiesiska pamata.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2020. gada 13. janvāra spriedumu prasība noraidīta.

Spriedums motivēts ar šādiem argumentiem.

[2.1] Tiesa atzinusi, ka nav konstatējams neviens no Civillikuma 1237.pantā norādītajiem ceļa lietojuma izbeigšanās apstākļiem.

Tiesa norādījusi, ka lietā netiek konstatēti fakti, kas apstiprinātu, ka grozījušies apstākļi un zudusi nepieciešamība izlietot ceļa lietojuma tiesību. Apstiprinās, ka atbildētāji lieto strīdus ceļu. Tiesa konstatējusi, ka dabā nepastāv citi piebraucamie ceļi piekļuvei atbildētāju īpašumiem.

Tiesa atzinusi par kļūdainu prasītājas uzskatu, ka servitūta atcelšanas pamats Civillikuma izpratnē var būt arī tikai iespēja izbūvēt citus ceļus piekļuvei nekustamiem īpašumiem.

[2.2] Tāpat tiesa atzinusi, ka prasība noraidāma arī tā iemesla dēļ, ka nav konstatējams pats ceļa servitūts, jo pastāv apstākļi, kas liecina, ka nav iegūtas lietu tiesības.

[2.2.1] Tiesa atzinusi, ka pašvaldības lēmums un atzīmes veidā zemesgrāmatā izdarītais ieraksts neapliecina braucamā ceļa servitūta nodibināšanu.

Tiesa novērtējusi, ka lēmumu par strīdus ceļa servitūtu 2006.gada 27.februārī pieņēmusi /Pilsēta/ pilsētas domes zemes komisija (lēmums Nr.27) atjaunojot /pers. H/ īpašuma tiesības, nosakot, ka zemes gabalam /adrese/ nosakāmi lietošanas tiesību apgrūtinājumi, tai skaitā, ceļa servitūts 612 m^2 platībā par labu zemes gabaliem /adrese/ un /adrese/.

Tādējādi, tiesa secinājusi, ka minētajā gadījumā servitūts nodibināts ar administratīvo aktu uz likuma pamata, atjaunojot īpašuma tiesības.

[2.2.2] Tiesa norādījusi, ka servitūta tiesība kļūst par lietu tiesību no brīža, kad tā nostiprināta zemesgrāmatā un ar nostiprināšanu zemesgrāmatā servitūta nodibinājums iegūst publiska akta spēku un ir saistošs trešajām personām.

Tiesa atzinusi, ka kaut arī pašvaldības kompetence zemes reformas ietvaros lemt par ceļa servitūta noteikšanu nav apšaubāma, tomēr šāda lēmuma pieņemšanas fakts neliecina par to, ka servitūts ir nodibināts Civillikuma 1231.panta 1.punkta kārtībā. Lai pašvaldības lēmums radītu tiesiskas sekas, pirmkārt, tam jāatbilst Civillikuma 1130.pantam, kas noteic, ka servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemesgabalam par labu, otrkārt servitūta izlietošana var sākties tikai tad, ja tas ierakstīts zemesgrāmatā.

Tiesa secinājusi, ka ceļa servitūts īpašumam /adrese/ zemesgrāmatā ierakstīts atzīmes veidā. Tiesa ņēmusi vērā juridiskajā literatūrā norādīto, ka atzīmēm ir tikai pagaidu raksturs un tās vai nu pārvēršas par ierakstiem vai arī izzūd, par ierakstiem nepārvēršoties.

Tiesa secinājusi, ka puses nav izmantojušas tiesību ierakstīt ceļa servitūtu Zemesgrāmatā ieraksta veidā.

Šajā daļā spriedums pamatots uz Zemesgrāmatu likuma 45.panta 8.punktu, 43., 44., 17., 15.panta nosacījumiem.

[3] Par šo tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi prasītāja, norādot, ka spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā.

[3.1] Prasītāja uzskata, ka tiesa nepareizi atzinusi, ka nav konstatēti fakti, kas apstiprinātu, ka grozījušies apstākļi un zudusi nepieciešamība izlietot ceļa lietojuma tiesību.

Tiesa kļūdaini konstatējusi, ka dabā nepastāv citas ceļu piekļuves atbildētāju īpašumiem.

[3.2] Prasītāja piekrīt tiesas atzinumam par to, ka pašvaldības lēmums un atzīmes veidā zemesgrāmatā izdarīts ieraksts neapliecina braucamā ceļa servitūta nodibināšanu, tomēr uzskata, ka tiesai, analizējot pašvaldības lēmumu, bija nepieciešams konstatēt, vai šis lēmums rada tiesiskas sekas un servitūts nodibināts Civillikuma 1231.panta 1.punkta kārtībā.

Prasītāja norāda, ka vēlējusies, lai atbildētāji nelieto viņas īpašumu un lai zemesgrāmatā būtu dzēsts ieraksts par servitūta nodibināšanu, neskatoties uz to kādā formā tas izdarīts.

[3.3] Prasītāja norāda, ka zemesgabala /adrese/ konfigurācija norāda, ka zemes gabals ir apzināti iemērīts ar izejas joslu uz /Ielas nosaukums/ ielu, lai īpašnieks – atbildētāja /pers. D/, savam īpašumam varētu izveidot pietiekami platu iebrauktuvi no pašvaldības asfaltētās /Ielas nosaukums/ ielas. Prasītāja uzskata, ka lai piekļūtu īpašumam /adrese/, cits ceļš vispār nav nepieciešams, jo īpašums tieši robežojas ar /Ielas nosaukums/ ielu.

Atbildētājam/pers. E/ ir iespēja izmantot zemes gabalam piegulošo "/ceļa nosaukums/".

[3.3] Prasītāja uzskata, ka ceļa servitūts nepamatoti apgrūtināt viņas īpašumu, jo īpašums sadalīts trijās daļās, neļaujot to pilnvērtīgi apsaimniekot un izmantot. Uzskata, ka tiesa nepamatoti noraidījusi prasību arī tādēļ, ka atbildētāji desmit gadu laikā nav izmantojuši iespēju nodibināt servitūtu. Civillikuma 1250.pants paredz, ka servitūts izbeidzas ar noilgumu, ja tiesīgais to labprātīgi desmit gadu laikā nav lietojis personīgi vai caur citām personām.

[4] Atbildētājas/pers. D/ pārstāvis paskaidrojumos uz apelācijas sūdzību norāda, ka ir izveidojusies situācija, kurā apelācijas instances tiesa nevar dzēst zemesgrāmatā ceļa servitūta ierakstu, jo Kurzemes rajona tiesa tādu nav konstatējusi, savukārt apelācijas instances tiesa nevar izmanīt prasījuma robežas un skatīt lietu izejot ārpus prasījuma robežām. Atbildētājas pārstāvis uzskata, ka apelācijas tiesvedība būtu izbeidzama, bet gadījumā, ja lieta tiek skatīta pēc būtības, lūdz prasību noraidīt.

[5] 2020.gada 18.septembrī Kurzemes apgabaltiesā saņemts prasītājas un atbildētāja /pers. E/ lūgums apstiprināt 2020.gada 16.septembra izlīgumu un izbeigt tiesvedību daļā pret /pers. E/.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi pierādījumus, pušu paskaidrojumus, tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā pret /pers. D/ ir pamatota un apmierināma, savukārt tiesvedība prasībā daļā pret /pers. E/ izbeidzama.

[7] Tiesas kolēģija secina, ka ir pamats apstiprināt starp /pers. C/ un /pers. E/ noslēgto izlīgumu, jo zvērināts notārs pārliecinājies, ka akta saturs atbilst dalībnieku patiesajai gribai, izskaidrojis izlīguma noslēgšanas procesuālās sekas, kā arī pārliecinājies par akta dalībnieku rīcībspēju.

2020.gada 16.septembrī /pers. C/ un /pers. E/ notariālā aktā vienojušies par izlīgumu lietā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pušu iesniegtais izlīgums apstiprināms un tiesvedība lietā daļā pret /pers. E/ izbeidzama, jo pusēm ir tiesības noslēgt izlīgumu, tas atbilst Civilprocesa likuma 226. un 227.pantu prasībām, par izlīgumu puses vienojušās labprātīgi.

Civilprocesa likuma 223.panta 5.punktā paredzēts, ka tiesa izbeidz tiesvedību, ja puses vienojušās par izlīgumu un tiesa to apstiprinājusi.

[8] Tiesas kolēģija atzīst, ka celtā prasība atcelt reālservitūtu, kas apgrūtina prasītājai piederošo zemesgabalu par labu atbildētājai /pers. D/ piederošajam nekustamajam īpašumam, dzēšot zemesgrāmatā ceļa servitūta nostiprinājuma ierakstu, ir pamatota un apmierināma turpmāk minēto argumentu dēļ.

[8.1.] Atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta noteikumiem, tiesas kolēģija konstatē, ka lietā strīds nepastāv par turpmāk nodibinātajiem faktiem.

[8.1.1] Prasītājai saskaņā ar 2016.gada 22.jūnija pirkuma līgumu, pieder zemes gabals /adrese/.

[8.1.2] Zemesgrāmatu nodalījuma Nr./numurs/III daļas 1.iedaļā "Lietu tiesības, kas apgrūtina nekustamu īpašumu", pamatojoties uz /Pilsēta/ pilsētas zemes komisijas 2006.gada 27.februāra lēmumu Nr.29 nostiprināta atzīme par ceļa servitūtu 612 m^2 par labu zemes gabalam /adrese/, un /adrese/.

[8.1.3] Īpašums /adrese/pieder /pers. D/.

[8.1.4] Nav strīda par to, ka prasītājas īpašums robežojas ar atbildētājas īpašumu.

[9] Civilprocesa likuma 192.pants nosaka, ka tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

[10] Saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma (turpmāk - Civillikums) 1130.pantu servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemes gabalam par labu.

Atbilstoši Civillikuma 1231.pantam servitūtu nodibina:

1) ar likumu;

2) ar spriedumu;

3) ar līgumu vai testamentu.

Izskatāmajā lietā ir nodibināts un strīds nepastāv par to, ka prasītājai piederošā nekustāmā īpašuma zemesgrāmatā atzīme par ceļa servitūtu ierakstīta, pamatojoties uz /Pilsēta/ pilsētas zemes komisijas 2006.gada 27.februāra lēmumu (lietas 10.-13.lapa). Senāts ir atzinis, ka vispārīgi servitūtu nevar nodibināt ar administratīvo aktu, jo tā būtu nepamatota valsts varas iejaukšanās civiltiesiskajās attiecībās, personu privātautonomijas principa pārkāpums (*sk. Senāta 2010.gada 16.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-625/2010 (A42502707) 7.punktu*).

[10.1] Atbilstoši Civillikuma 1235.pantam no servitūta izrietošā lietu tiesība ir nodibināta un spēkā abām pusēm, t.i., valdošā un kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekiem, tikai pēc servitūta ierakstīšanas zemesgrāmatās; līdz tam laikam viņu starpā pastāv vienīgi personiska saistība, kuras ierakstīšanu zemesgrāmatās var tomēr prasīt katra puse, ja vien izpildīti visi citi servitūtam nepieciešamie noteikumi.

Tātad secināms, ka servitūta izlietošana var sākties tikai tad, ja tas ierakstīts zemesgrāmatās.

[10.2] Atbilstoši Zemesgrāmatu likuma (redakcijā, kas bija spēkā strīdus atzīmes izdarīšanas laikā) 43.pantam nostiprinājumus zemesgrāmatas nodalījumā izteic ierakstos (pantos) un atzīmēs.

Zemesgrāmatu likuma 44.pants noteic, ka ierakstu veidā uz nekustamu īpašumu nostiprina tiesības, kam pamatā ir tiesisks darījums, tiesas spriedums vai lēmums, vai administratīvu iestāžu akts vai kas pastāv uz paša likuma (5. p.) pamata; tāpat nostiprina minēto tiesību pārgrozījumus un dzēsumus.

Atzīmju veidā nostiprina tiesību nodrošinājumus un aprobežojumus.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka minētais pants novelk stingru robežu starp nostiprinājumiem "ierakstu" un "atzīmju" veidā, lai šos divus veidus nevarētu sajaukt (*SKC-26/2018 2018.gada 31.janvāra*) (..) Ja atzīmēm ir tikai pagaidu raksturs un tās vai nu pārvēršas par ierakstiem vai arī izzūd, par ierakstiem nepārvēršoties (*sk. Zemesgrāmatu likums. Likuma teksts ar paskaidrojumiem. Sastādījis J.Gobziņš.- Rīga: AS „Zemnieku Domas", 1938, 25.lpp.*).

Zemesgrāmatu likuma 45.panta 7.punkts noteic, ka atzīmes veidā ar īpašnieka piekrišanu ieraksta — visu, ko varētu nostiprināt ierakstu veidā, līdz to šķēršļu novēršanai, kuru dēļ šāds nostiprinājums nav iespējams; šīs atzīmes ieraksta tajā daļā un iedaļā, kurā nāktu nostiprinājums ieraksta veidā.

Tātad atzīmei ir informatīvs raksturs par pagaidu stāvokli, iecerētu, plānotu, bet ne līdz galam nodibinātu (konkrētajā gadījumā - servitūta) tiesību. Atzīme var tikt uzskatīta par sava veida pārejas posmu, kas var novest, bet var arī nenovest līdz servitūta (lietu tiesības) nodibināšanai.

Tiesas kolēģija ņem vērā arī likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 11.pantu, kurš noteic, ja lēmumā par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu (..) norādīti īpašuma tiesību aprobežojumi vai apgrūtinājumi, vienlaikus ar zemes ierakstīšanu zemesgrāmatā izdarāma atzīme, norādot, kādi aprobežojumi un apgrūtinājumi ar lēmumu (..) noteikti. Atzīme aizstājama ar ierakstu, ja zemes īpašnieks vai attiecīgā ieinteresētā persona iesniedz

nostiprinājuma lūgumu.

Savukārt, servitūtam kā apgrūtinājumam (lietu tiesībai) saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 17.panta 1.punkta „a" apakšpunktu jābūt ierakstītam kalpojošā īpašuma zemesgrāmatas nodalījumā kā apgrūtinājumam. Turklāt, kā minēts šī sprieduma 9.2 punktā, atbilstoši Zemesgrāmatu likuma 44.pantam, ieraksta nevis atzīmes veidā.

Līdz ar to tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav pamata izdarīt secinājumu, ka atbildētāja ir ieguvusi lietu tiesību, jo braucamā ceļa servitūts zemesgrāmatā ierakstīts atzīmes veidā (Zemesgrāmatu likuma 45.panta 8.punkts).

[10.3] Taču iepriekš minētie apsvērumi nedod pamatu noraidīt prasību, jo, kaut arī atbildētāja nav ieguvusi lietu tiesību, tiesas kolēģija secina, ka ar /Pilsēta/ pašvaldības zemes komisijas 2006.gada 27.februāra lēmumu Nr.29, atjaunojot īpašuma tiesības uz zemes gabalu /adrese/, ir nodibināts braucamā ceļa servitūts 612 m^2 platībā par labu zemes gabaliem /adrese/ un /adrese/.

[10.3.1] Likuma „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" (redakcijā līdz 2007.gada 1.janvārim) 20.panta trešā daļa paredzēja ka, ja nepieciešams, lēmumā par zemes piešķiršanu lietotājam, norādāmas citu fizisko un juridisko personu tiesības ar zināmiem ierobežojumiem lietot šā lietotāja zemi (servitūts) noteiktam nolūkam.

Savukārt, minētā likuma 32.pants noteica, ka fiziskajām un juridiskajām personām ir aizliegts izmantot citu fizisko un juridisko personu zemes lietojumus (..) bez vienošanās ar attiecīgo zemes lietotāju, izņemot gadījumus, kad, zemes lietotājiem piešķirot zemi, ir noteikti ar zemes lietošanu saistītie servitūti. Servitūtu veidus nosaka nolikums par lauku apvidu zemi un nolikums par pilsētu zemi.

Tātad izskatāmajā lietā /Pilsēta/ pašvaldības zemes komisija 2006.gada 27.februārī, lemjot par īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. H/ bija kompetenta noteikt strīdus ceļa servitūtu, jo "tikai zemes reformas ietvaros likuma „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" (redakcijā līdz 2007.gada 1.janvārim) 20.panta trešā daļa un 32.pants paredzēja, ka pašvaldībai (arī Valsts zemes dienestam pēc pagasta zemes komisiju darbības izbeigšanās) ir tiesības noteikt servitūtus. Šāda servitūta nodibināšanas kārtība bija iespējama, pieņemot lēmumu par zemes piešķiršanu lietošanā, bet ne pēc tam." (*sk. Senāta 2007.gada 21.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-765/2007 (A42411805) 10.punktu*).

Turklāt, pušu starpā nav strīda par šī servitūta pastāvēšanu un to, ka atbildētāja to izmanto, lai piebrauktu savam īpašumam.

[10.3.2] Kā norādīts iepriekš, šāda servitūtu nodibināšanas prakse bija tikai un vienīgi zemes reformas ietvaros likumdevēja pieļauta atkāpe no vispārējā principa, ka servitūtu nevar nodibināt ar administratīvo aktu, jo pamatā strīdi par servitūtu noteikšanu ir civiltiesiski.

Līdz ar to secināms, ka, ja ir radies strīds īpašnieku starpā par ceļa servitūta nepieciešamību, šis strīds risināms civiltiesiskā kārtā starp zemes īpašniekiem, tādēļ tiesai konkrētajā lietā ir jāvērtē pēc būtības vai ir pamats atcelt vai arī saglabājams servitūts, vai šis servitūts atbilst Civillikuma 927., 1038., 1039. un 1043.pantā garantētajām īpašnieka tiesībām.

[11] Civillikuma 927.pants noteic, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība pār lietu, t. i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamos labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību.

Savukārt, komentējot Civillikuma 1038. un 1039.pantu, juridiskajā literatūrā atzīts, ka īpašniekam ir tiesība lietot viņam piederošo lietu, t.i., izmantot lietas derīgās īpašības un iegūt no tās visus iespējamos labumus, lai apmierinātu savas visdažādākās vajadzības. (..) No Civillikuma 1039.panta paredzētās īpašnieka tiesības aizliegt citiem ne tikai ietekmēt, bet arī lietot un izmantot viņa lietu (*sk. Andris Grūtups, Erlens Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 180., 188.lpp.*).

Prasītāja, ceļot prasību, uzsvērusi, ka tā neapstrīd /Pilsēta/pašvaldības zemes komisijas kompetenci, pieņemot strīdus lēmumu, taču, norādījusi, ka atbildētājai ir nodrošināta piekļuve viņas īpašumam, tādēļ servitūta izmantošanai nav tiesiska pamata, līdz ar to prasītāja uzskata, ka atbildētāja bez tiesiska pamata izlieto prasītājas īpašumu.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka celtās prasības ietvaros nav pārbaudāms apstāklis, vai pastāvēja Civillikuma 1135.pantā paredzētais pamats braucamā ceļa servitūta noteikšanai, bet gan vai pastāv tiesisks pamats tā turpmākai saglabāšanai.

[12] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus kopsakarībā ar pušu sniegtajiem paskaidrojumiem, tiesas kolēģija atzīst par pamatotu prasītājas apgalvojumu, ka esošais ceļa servitūts nepamatoti apgrūtina prasītājas īpašumu, jo lietā ir nodibināts, ka atbildētājai ir nodrošināta iespēja piekļūt viņai piederošajam īpašumam no /Ielas nosaukums/ielas, neapgrūtinot prasītājas īpašumu.

[12.1] Civillikuma 1130.pants nosaka, ka servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai zemes gabalam par labu.

Civillikuma 1135.pants nosaka, ka servitūtam jādod labums tā izlietotājam. Atbilstoši Civillikuma 1146.pantam, kalpojošam nekustamam īpašumam jādod labums valdošam, ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām.

No minētajām tiesību normām izriet secinājums, ka servitūts nodibināms, ja konstatēta nepieciešamība nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām, kas nepieciešams valdošajam nekustamajam īpašumam, lai tas varētu normāli funkcionēt.

[12.2] No pušu īpašumu zemes robežu plāniem konstatējams, ka abiem strīdus īpašumiem ir kopēja robeža, kā arī abiem strīdus īpašumiem ir robeža, kas iziet uz /Ielas nosaukums/ ielu, /Pilsēta/ *(lietas 14.-17.lapa)*. Kaut arī prasītājas zemesgabala robeža, kura iet pa /Ielas nosaukums/ ielu, neapšaubāmi, ir garāka nekā atbildētājas, šis apstāklis nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai, jo, kā norādīts iepriekš, servitūts nav paredzēts, lai apmierinātu izlietotāja subjektīvās intereses, ērtības labad.

No Zemes robežu plāna secināms, ka atbildētājas īpašuma robeža ar /Ielas nosaukums/ ielu ir 5,65 m gara *(lietas 15.lapa)*. Prasītājas iesniegtajos rakstveida pierādījumos – aktā par fakta fiksāciju konstatēts, ka šobrīd atbildētājas īpašuma dabā esošā žoga garums gar /Ielas nosaukums/ ielu ir 5,50 m *(lietas 42.-65.lapa)*.

Tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbildētāja nav apstrīdējusi šos mērījumus, vienīgi, pirmās instances tiesā cēlusi iebildumus, ka gar žogu aug priedes, kas apgrūtinātu iebraukšanu īpašumā no /Ielas nosaukums/ ielas, kā arī, ka nav izbūvēts ceļš vai iebrauktuve.

Šos atbildētājas iebildumus tiesas kolēģija atzīst par pilnībā nepamatotiem, jo faktiski atbildētāja nenoliedz, ka tai ir piekļuve savam īpašumam no /Ielas nosaukums/ ielas, taču tās sakārtošana prasītu finansiālus ieguldījumus un iespējamas neērtības, pārvietojoties pa atbildētājai pašai piederošo īpašumu, salīdzinot ar līdz šim pastāvējušo iespēju piebraukt savam īpašumam pa /adrese/ īpašumu.

Lietā nav iesniegti pretēji pierādījumi prasītājas apgalvojumam, ka atbildētājas īpašumā gar /Ielas nosaukums/ ielas robežu augošie pašizsējas koki būtu aizsargājami, turklāt tie netraucē atbildētājai piekļūt īpašumā esošajām būvēm.

Tiesas kolēģija vērš arī atbildētājas uzmanību uz to, ka, lemjot par nepieciešamību saglabāt ceļa servitūtu, tiesai jāvērtē, vai pastāv piekļuve atbildētājas īpašumam, nevis iespēja ērti piebraukt vai iebraukt ar transportlīdzekli īpašumā, jo Civillikuma 1135.pantā un 1146.pantā nostiprināts princips, kuram atbilstoši servitūts nav nodibināms valdošā nekustamā īpašuma īpašnieka ērtības labad. Kā atzīts tiesību doktrīnā, (..) nevar nodibināt tādu reālservitūtu, kas gan atbilst noteikta izlietotāja subjektīvām interesēm, bet nedod patstāvīgu objektīvu labumu pašam nekustamajam īpašumam (*sk. G.Višņakova. K.Balodis. Civillikuma komentāri. Lietas; Valdījums; Tiesības uz svešu lietu.- Rīga: Mans īpašums, 1998, 67.lpp.*).

No Augstākās tiesas Civillietu departamenta un Judikatūras nodaļas tiesu prakses apkopojuma „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūtu

tiesībām" secinājumiem, kā arī no Senāta 2009.gada 12.augusta sprieduma lietā Nr.SKC-192/2009 paustās atziņas izriet secinājums, ka nosakāmi tikai tādi servitūti, kas ir absolūti nepieciešami, bet nav nosakāmi servitūti, lai nodrošinātu pēc iespējas ērtāku īpašuma izmantošanu, jo servitūts, kas nodrošinātu pēc iespējas ērtāku nekustamā īpašuma izmantošanu ir pretrunā Civillikuma 1139.panta komentārā norādītajam, ka servitūta izlietotājam sava tiesība jāizmanto tā, lai īpašnieka (kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieka) tiesība uz savu lietu, it sevišķi lietošanas tiesība, tiktu ierobežota tikai tiktāl, ciktāl šāds ierobežojums ir absolūti nepieciešams (*sk. G.Višņakova, K.Balodis. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Lietas; Valdījums; Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998, 70.lpp.*).

Jau pieminētajā tiesu prakses apkopojumā arī secināts, ka servitūts dod labumu valdošajam nekustamajam īpašumam un tā izlietotājam (Civillikuma 1135.pants). Jēdzieni „labums servitūta izlietotājam" un „taisnprātība, saudzot kalpojošo nekustamo īpašumu" (1139.pants) vērtējami objektīvi, nesaistot tos ar subjektīvām personu interesēm.

Tādējādi tiesas kolēģija atzīst par pierādītu lietā, ka atbildētājas nekustamajam īpašumam ir iespējams piekļūt citādi, proti, no pašam īpašumam piegulošās /Ielas nosaukums/ ielas, neizmantojot un nepamatoti neapgrūtinot prasītājai piederošo īpašumu.

Līdz ar to esošā ceļa servitūta saglabāšanai un attiecīgi atzīmei zemesgrāmatā nav tiesiska pamata, jo tādējādi bez likumīgas nepieciešamības tiktu pārkāptas prasītājas Civillikum 927.,1036., 1039.pantā garantētās pilnīgas varas tiesības par īpašumu, kas var tikt aprobežota tikai ar sevišķi noteiktiem ierobežojumiem.

[13] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa nav pareizi nodibinājusi lietas faktisko apstākļus, tādējādi nonākusi pie nepareiziem, turklāt vienam otru izslēdzošiem secinājumiem. Tā, tiesa nepamatoti uzskatījusi, ka ar /Pilsēta/pašvaldības zemes komisijas 2006.gada 26.februāra lēmumu nav nodibināts servitūts, vienlaikus gan vērtējot pēc būtības vai atbildētājiem pastāv citas iespējas piekļūt saviem īpašumiem kā tikai, izmantojot strīdus ceļa servitūtu. Arī pēc būtības pirmās instances tiesa nav pareizi novērtējusi faktiskos apstākļus un nonākusi pie nepareiza secinājuma, ka atbildētājai nav citas iespējas piekļūt savas īpašumam, kā vien izmantojot prasītājas īpašumu. Faktiski pirmās instances tiesa nav izpratusi jēdzienu "piebraukt" un "piekļūt" atšķirību.

Tāpat nav pamatota pirmās instances tiesas atziņa, ka prasība noraidāma tā iemesla dēļ, ka lietā netiek konstatēts neviens no Civillikuma 1237.pantā norādītajiem ceļa lietojuma izbeigšanās apstākļiem, jo pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka "prasības pamatu veido juridiskie fakti, ar kuriem tiesību normas hipotēze saista strīda pušu materiāltiesiskās attiecības esamību, grozīšanos vai izbeigšanos. Prasības priekšmets ir tās apstrīdētās tiesības, tiesiskās attiecības, kuras pastāv starp prasītāju un atbildētāju un kuru esamību vai neesamību prasītājs lūdz tiesu konstatēt, vienlaicīgi lūdzot aizsargāt savas aizskartās vai apstrīdētās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses" (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 322., 321.lpp.*).

Tiesību normas, uz kurām lietas dalībnieki pamato savus prasījumus vai iebildumus, prasības priekšmeta vai pamata tvērumā neietilpst.

Izšķirot strīdu, tiesa vadās no principa *da mihi facta dabo tibi ius* (dod man faktus un es tev došu tiesības). Proti, tas ir tiesas uzdevums atrast tiesību normu, uz kuras pamata izšķirams konkrētais strīds. Lietas dalībnieku viedokļi šajā jautājumā tiesu nesaista, t.i., tiesai nav pienākuma piemērot visas vai atsevišķas normas no lietas dalībnieku norādīto tiesību normu loka (*sk. Senāta 2016.gada 29.marta spriedumu lietā Nr. SKC - 357/2016 (C04390612)*). Tiesību norma pati par sevi nav prasības pamats (*sk. Senāta 2006.gada 15.novembra spriedumu lietā Nr. SKC-635/2006 (C28329703)*).

Prasītāja pirmās instances tiesā, lietas izskatīšanas gaitā uzsvērusi, ka tā nepastrīd lēmuma, ar kuru ceļa servitūts nodibināts, pamatotību, taču uzskata ka esošais servitūts nepamatoti apgrūtina viņai piederošo īpašumu, prasībā nav norādes uz apstākļiem, ka strīdus servitūts būtu izbeidzies kādā no Civillikuma 1237.pantā norādītajiem veidiem.

[14] Ar spriedumu jāizlemj jautājumi, kas saistīti ar tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu.

[14.1] Prasītāja ceļot prasību samaksājusi valsts nodevu 71,14 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,27 EUR. Iesniedzot apelācijas sūdzību prasītāja samaksājusi valsts nodevu 70 EUR. Līdz ar to kopā prasītāja samaksājusi tiesas izdevumus 146,41 EUR.

Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa paredz, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Ņemot vērā, ka prasība daļā pret /pers. E/ tiek izbeigta sakarā ar to, ka noslēgts izlīgums, bet daļā pret atbildētāju /pers. D/ prasība tiek apmierināta, līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājai, atbilstoši proporcionalitātes principam, piedzenami tiesas izdevumi 73,21 EUR.

[14.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta otro daļu ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji. Saskaņā ar minētā panta pirmās daļas 1.punkta "d" apakšpunktu izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 EUR, savukārt panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka izdevumi sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu atlīdzināmi faktiskajā apmērā.

Prasītājas pārstāvis zvērināts advokāts Igors Jakušonoks iesniedzis rēķinu par pārstāvību tiesā 300 EUR (*lietas 7.lapa*).

Sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu prasītāja apmaksājusi zvērinātas tiesu izpildītājas rēķinu 96,80 EUR par fakta fiksēšanu (*lietas 66.-67.lapa*).

Ņemot vērā Civilprocesa likuma 44. panta piektās daļas nosacījumus, ievērojot taisnīguma un samērīguma principus, kā arī novērtējot lietas sarežģītību, tiesas sēžu skaitu, prasītāja pārstāvja sagatavotos dokumentus un pierādījumus, tiesas kolēģija uzskata, ka atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības apmērs ir nosakāms to faktiskajā apmērā 300 EUR.

Līdz ar to kopā no atbildētājas /pers. D/ par labu prasītājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 396,80 EUR.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summas piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434.pantiem, tiesas kolēģija

nosprieda

apmierināt pilnīgi /pers. C/ prasību pret /pers. D/.

Dzēst Kurzemes rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas /Pilsēta/ pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/III daļas 1.iedaļas 1.2 ierakstu par ceļa servitūtu 612 m^2 platībā.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus 73,21 EUR (septiņdesmit trīs *euro* un 21 cents) un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 396,80 EUR (trīs simti deviņdesmit seši *euro* un 80 centi).

Par labu prasītājai piedzītie naudas līdzekļi iemaksājami prasītājas norēķinu kontā Nr./konta numurs/.

Noteikt /pers. D/termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, daļā par naudas līdzekļu piedziņu, 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Apstiprināt starp prasītāju /pers. C/, personas kods /personas kods/, un atbildētāju /pers. E/, personas kods /personas kods/, 2020.gada 16.septembrī noslēgto izlīgumu civillietā Nr.C69193918, kurā puses, ņemot vērā, ka:

"-prasītājai pieder nekustamais īpašums /adrese/ (kadastra Nr./numurs/, ierakstīts /Pilsēta/ pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/), attiecībā uz kuru /Pilsēta/ pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/III daļas 1.iedaļā ir ierakstīta atzīme – ceļa servitūts par labu atbildētājam piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese/ (kadastra Nr./numurs/, ierakstīts /Pilsēta/ pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/) (turpmāk tekstā –Servitūts);

-pamatojoties uz prasītājas 2019.gada 29.aprīlī Kurzemes rajona tiesā iesniegto prasības pieteikuma papildinājumu, atbildētājs ir noteikts kā otrs atbildētājs civillietā Nr.C69193918, ar kuru prasītāja lūdz atcelt nodibināto Servitūtu prasītājai piederošajam nekustamam īpašumam, kā arī piedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus;

-ar Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 13.janvāra spriedumu civillietā Nr.C69193918 prasītājas prasība pret atbildētāju ir noraidīta;

-2020.gada 31.janvārī prasītāja Kurzemes rajona tiesā ir iesniegusi apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 13.janvāra spriedumu civillietā Nr.C69193918;

-ar Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 9.jūlija lēmumu civillietā C69193918 apelācijas sūdzība ir pieņemta izskatīšanai;

-no 2020.gada 19.augusta līdz 21.augustam /Pilsēta/pilsētas pašvaldības uzdevumā tās Komunālā pārvalde ir organizējusi publiskas ielas – Jaunprojektējamās ielas Nr1.posma, /Pilsēta/, kad.apz./numurs/, izbūvi, kas nodrošina fizisku un pēc nodošanas ekspluatācijā arī juridisku piekļuvi atbildētājam piederošajam nekustamam īpašumam /adrese/;

-saskaņā ar /Pilsēta/ pilsētas pašvaldības sniegto informāciju Jaunprojektējamā ielas posma nodošana ekspluatācijā ir plānota līdz 2020.gada novembra beigām,

pamatojoties uz savstarpēju ieinteresētību sadarboties, bez maldības, viltus un spaidiem noslēdz šo izlīgumu (turpmāk – Izlīgums):

1. Parakstot šo Izlīgumu, puses vienojas noslēgt izlīgumu un izbeigt tiesvedību civillietā Nr.C69193918 pret atbildētāju, kā arī iesniegt šo Izlīgumu apstiprināšanai Kurzemes apgabaltiesā, ar lūgumu apstiprināt pušu Izlīgumu un izbeigt tiesvedību civillietā Nr.C69193918 pret atbildētāju.
2. Atbildētājs apliecina, ka ar Jaunprojektējamās ielas posma nodošanu ekspluatācijā atsakās no Servitūta tiesības izmantošanas (atkritusi faktiska vajadzība) par labu nekustamam īpašumam /adrese/ un piekrīt /Pilsēta/ pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/III daļas 1.iedaļā ierakstītās atzīmes pārgrozīšanai, izslēdzot no tās atbildētājam piederošo nekustamo īpašumu /adrese/. Vienlaikus atbildētājs apliecina, ka atsauc arī iepriekš sniegtos nostiprinājuma lūgumus par Servitūta ierakstīšanu ieraksta veidā, kā arī apņemas neizvirzīt pret Prasītāju pretenzijas (t.sk. mantiska un materiāla rakstura) tajā sakarā piedzīt zaudējumus šajā sakarā.
3. Prasītāja apliecina, ka līdz ar šī Izlīguma parakstīšanu atsauc prasības un visas pretenzijas pret atbildētāju Servitūta un saistībā ar to uzsāktās tiesvedības sakarā un apņemas neizvirzīt pret atbildētāju arī turpmākās pretenzijas (t.sk mantiska un materiāla rakstura, tajā skaitā piedzīt zaudējumus šajā sakarā. Jebkuri prasījumi, prasības un pretenzijas, kas izriet vai attiecas uz jaunizbūvēto Jaunprojektējamās ielas Nr.1posmu, /Pilsēta/, kad.apz./numurs/, ir uzskatāmi par atceltiem, atsauktiem un izbeigtiem.
4. Vienlaikus ar šī Izlīguma parakstīšanu puses paraksta Kurzemes apgabaltiesai adresētu pieteikumu par šī Izlīguma iesniegšanu tiesā, ar lūgumu to apstiprināt.
5. Prasītāja ne vēlāk kā 5 (piecu) darba dienu laikā pēc Izlīguma un pieteikuma par Izlīguma apstiprināšanu parakstīšanas iesniedz šo dokumentu un pieteikumu apstiprināšanai Kurzemes apgabaltiesā.
6. Lai nodrošinātu zemesgrāmatā nostiprinātās atzīmes par Servitūtu pārgrozīšanu (izslēdzot no tā nekustamo īpašumu /adrese/),vienlaikus ar šī Izlīguma parakstīšanu puses pie zvērināta notāra paraksta nostiprinājuma lūgumu par atzīmes par Servitūtu pārgrozīšanu. Prasītāja apņemas nostiprinājuma lūgumu par atzīmes pārgrozīšanu zemesgrāmatā iesniegt tikai pēc Jaunprojektējamās ielas posma nodošanas ekspluatācijā.
7. Parakstot šo Izlīgumu, puses apstiprina, ka tām ir zināmas un saprotamas Civilprocesa likumā paredzētās Izlīguma apstiprināšanas procesuālās sekas: proti, ja tiesa atzīst, ka Izlīgums atbilst Civilprocesa likuma prasībām, tā pieņem lēmumu, ar kuru apstiprina Izlīgumu un Izbeidz tiesvedību lietā. Ja tiesvedība izbeigta, atkārtota griešanās tiesā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata nav pieļaujama.
8. Gadījumā, ja tiesa nolemj neapstiprināt Izlīgumu, puses apņemas darīt visu no sevis atkarīgo, lai novērstu tiesas konstatētos šķēršļus, kas bijuši par pamatu Izlīguma neapstiprināšanai, nepieciešamības gadījumā noslēdzot jaunu izlīgumu.
9. Gadījumā, ja pusēm neizdodas novērst tiesas norādītos šķēršļus, šis Izlīgums uzskatāms par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža, un izlīgumā paustās pušu apņemšanās attiecībā un atteikšanos no prasījumiem zaudē jebkādu spēku.
10. Puses apliecina, ka tām ir saprotams Izlīguma saturs un tas tiek atzīts par pareizu un pusēm izdevīgu, ko puses apliecina ar saviem parakstiem uz Izlīguma. Tāpat Puses apliecina, ka nepastāv šķēršļi Izlīguma apstiprināšanai, kuri minēti Civilprocesa likuma 226.panta trešajā daļā.
11. Puses vienojas izdevumus par zvērināta notāra pakalpojumiem, kas saistīti ar šī Izlīguma noslēgšanu, segt uz pusēm, savukārt izdevumus, kas ir saistīti ar atzīmes pārgrozīšanu zemesgrāmatā (tajā skaitā izdevumus par nostiprinājuma lūguma sagatavošanu un apstiprināšanu) sedz prasītāja.
12. Izlīgums stājas spēkā tā parakstīšanas dienā, un tas ir saistošs pušu tiesību un saistību pārņēmējiem.
13. Visas pušu mutiskas vienošanās, pārrunas vai sarakste, tajā skaitā elektroniskā sarakste (e-pasts, "*whats app*" aplikācijā), kas notikusi pirms izlīguma parakstīšanas, zaudē spēku ar šī Izlīguma noslēgšanu.
14. Pusēm ir saprotamas un zināmas izlīguma apstiprināšanas procesuālās sekas. T.i. gadījumā, ja izlīgums tiks apstiprināts tiesā, tad tiesvedība tiks izbeigta un atkārtota griešanās tiesā strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un tā paša pamata nav pieļaujama. Puses lūdz tiesu apstiprināt šo Izlīgumu. Šis izlīgums stājas spēkā pēc tā apstiprināšanas tiesā ar tiesas lēmumu.
15. Cita rakstura pretenzijas vai iebildumu sakarā ar šī izlīguma noslēgšanu pušu starpā nepastāv.
16. Visus izdevumus par šī līguma noslēgšanu un apliecināšanu, izdotajiem izrakstiem, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2013.gada 3.septembra "Noteikumi par zvērinātu notāru atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību" Nr.737 sedz līdzēji līdzīgās daļās.
17. Notariālā akta parakstītāji vienojas, ka /pers. C/ tiek izsniegts pirmais izraksts no notariālo aktu grāmatas, /pers. E/ otrais un trešais izraksts no notariālo aktu grāmatas."

Izbeigt tiesvedību civillietā Nr. C69193918 /pers. C/ prasībā daļā pret /pers. E/.

Izskaidrot, ka pamatojoties uz Civilprocesa likuma 225.pantu, ja tiesvedība lietā tiek izbeigta, atkārtota griešanās tiesā strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata, nav pieļaujama.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu.

Tiesnese Z.Zaiceva

Tiesnese R.Vīva

Tiesnese J.Mauliņa